

hten; die
opvoeding
n. op het
terken en
uit naar
de niet-
leid, maar
menleven
einde ge-
tegendeel
kerk ge-
euwe vor-
omstandig-
ik mijn
delijkheid
dan in
gepast.
achtungen
er zijn
te werken
eschaamd
er groote
k moeijik
op zich-
e eeuwen
gewoon-
zijn zij
ig verlokt
wonderen.
Kan van
en inzicht
en man?
een nood-
cientie te

met net
de vol
in Europa
en wel
toezicht
derhevig,
zonder en
ien Boni
juk der
er inland-
makkelijk
maar het
op, moet

maar zelf-
lingsveld.
politiek
ing werkt
de kerk
nverstan-
nog niet
en Geest,
de Euro-
taak der
n.l. het
te onder-
maken;
baas te
beoogde
lfstandig-
naar stre-
ken.
lan blijkt

art 1870.
r Sneeker
toen met
door op-
ke Cou-
ezers van
ij geant-
met dit
nu een
geven te
ns in de
ber 1870
verkla-

rengt Dr
kant van
man van
had gaf
teele loe-
uitspraak
est even-

Bolleman
nugmials
zelfbe-
aar recht-
len;

g ze door
Hervor-

it Rome's
de onbe-
dijke ver-

ons al heel spoedig, dat de kerk in Nederland een geheel ander karakter vertoont dan de kerk in Engeland of Duitsland. Zelfs de Gereformeerde belijdenisschriften zijn voor alle Gereformeerde Kerken over de gehele wereld niet gelijk; elke Gereformeerde Kerk heeft zich zelfstandig ontwikkeld met een eigen belijdenis. Dit onderscheidt zelfs de Gereformeerde Kerken van de Roomsche en de Lutherse Kerk. Wij staan op het standpunt van het zendingsbevel, dat het Evangelie gebracht moet worden aan de volken, niet aan de menschen als individuen; dit bevel van Jezus is kennelijk in overeenstemming met Psalm 67, waar de dichter jubelend profeteert: „de volken zullen U, o God, loven; de volken altemaal zullen U loven". Alle volken worden in de christelijke kerk niet tot één volk omgewerkt, maar alle geloovigen worden uit de verschillende volken vergaderd en vereenigd met behoud van eigen volkskarakter en volksdeugden.

God heeft met de spraakverwarring aan elk volk zijn eigen krachten en roeping gegeven; en zij hebben die krachten te ontwikkelen en naar die roeping te handelen. Dit nu werkt door in de kerk. De Gereformeerde Kerken in Nederland, hoe voortreffelijk zij ook zijn, hebben niet de volle waarheid gegrepen, en volkomen en volledig weergegeven in hun belijdenisschriften, en de Gereformeerde Kerken van Schotland, Frankrijk, Hongarije enz. ook niet. Indien wij de waarheid mogen vergelijken met het licht, dan vertoont (om van andere kerken hier te zwijgen) de Gereformeerde Kerk van Schotland een bepaalde kleur, één der zeven, die tezamen het licht uitmaken, en de Gereformeerde Kerk in Nederland een andere kleur enz.; en niet één kerk kan zeggen ze alle te hebben. Maar indien er op Java en Soemba Geref. Kerken mogen komen, dan moeten die toch ook een eigen kleur uitspreken. Wij willen toch niet, dat zij precies na zullen praten wat hier te lande wordt gezegd. De Inlandsche Gereformeerde Kerk moet zich in overeenstemming met eigen volksaard en volksdeugden ontwikkelen, met het hun van God gegeven verstand de waarheid in eigen geformuleerde belijdenisschriften uitdrukken.

Dat zal de Inlandsche kerk eerst kunnen doen, indien zij een geschiedenis heeft doorgemaakt. Ook onze belijdenisschriften zijn met bloed en tranen geschreven; wat onze vaders daarin hebben weergegeven was niet alleen vrucht van verstandelijk overleg, maar mede van diepgevoelde zielservaring; in de leer klopt het warme, volle leven. Voordat de zendingskerken tot een eigen belijdenis zullen kunnen komen, moet er dus eerst wat worden doorgemaakt.

Daaruit volgt vanzelf, dat, zoolang zij die geestelijke rijpheid missen, zij van de moederkerk de schatten mogen en moeten gebruiken. Onze Geref. belijdenis is de basis, waarop zij zich hebben te plaatsen. Wij en zij mogen niet doen, alsof de Heilige Geest nu 19 eeuwen lang de kerk tevergeefs zou hebben geleid in de waarheid! Doch deze Gereformeerde belijdenis is voor de Inlandsche kerk niet het einde en het ideaal. Het is slechts een middel om een stap verder te komen, een trap hooger te klimmen.

Deze dingen worden onder ons algemeen erkend. En nu moge het op ons zendingsveld nog niet zoover zijn, toch dienen deze dingen te worden besproken. Bovendien, op andere zendingsterreinen

is het wel zoover. En wij moeten op deze verschijnselen letten.

J. D. WIELENGA.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

De Kerk en de Sociale kwestie.

Eindelijk zal ik eens beantwoorden de verschillende lezers, die wilden debatteren over het door mij behandelde onderwerp „De Kerk en de Soc. Kwestie", welk onderwerp ik eens op „Patrimonium" in den Haag, toen voor de N. C. S. V. aan de Vrije Universiteit en nu in Januari op verzoek van Dr. Dijk in „De Reformatie" behandelde. Ik verwerkte 5 punten: Patrim. en dit vraagstuk — invloed en betekenis van de Kerk voor de Soc. Kwestie en omgekeerd — soc. inzicht en gevoel bij de predikanten — de preek — kerkelijke handelingen. 4 heeren gingen op mijn verhandeling in.

De eerste is een bekende Haagsche anoniemus, die mij al eens eerder bij andere gelegenheden een ongeteekend getypt stuk deed toekomen. Deze vriend acht zich onbevoegd om op de zaak in te gaan en maakt verschillende onjuiste, onvriendelijke, en oppervlakkige vragen en opmerkingen, welke ik wel wil beantwoorden, als hij zijn masker wil opslaan.

De tweede is de heer Gijben uit den Haag. Deze opponent heeft een beantwoording der reeks vragen, gegeven in „De Reformatie", en nu voor 14 dagen in „De Wachter" een ingezonden stukje geschreven.

Wat de beantwoording dier vragen in punt 5 aangaat, merk ik op, dat ik opzettelijk die praktische dingen vragenderwijs aan de orde heb gesteld. Had ik het anders gedaan, dan ware het neergekomen op de behandeling van het praktisch-kerkelijke leven van een bepaalde Haagsche kerk. Dat nu wilde ik voorkomen. Ik leek mij, dat het geen nut hebben kon als ik die dingen ging bespreken; ieder heeft tenslotte op zijn plaats en in zijn gemeente bepaalde toestanden en ieder heeft zijn critiek. De vragen van mij konden dienen ter oriëntering en leiding.

Wat des heeren G.'s stukje in „De Wachter" betreft, dat ik slechts „toevallig" onder de oogen kreeg; de inhoud was kortelijks zóó: Lof voor mijn artikelen. Ik wiste wenschen, die niet te vervullen zijn, als ik zeide: heel Gods Woord moet gepredikt. In de kerk zijn de genieën niet voor het grijpen. Schijnt niet Gods wil, vele groote mannen te geven in Zijne kerk. Men kan niet vergen van een gewoon predikant, dat hij, waar hij nu eenmaal bepaalde gaven heeft ontvangen, zich tevens zal doen kennen als socioloog. Men moet niet te hoog mikken.

Ik spijt mij, dat de heer Gijben 't noodzakelijk vond in „De Wachter" over mijn opstel te schrijven; de lezers van „De Wachter" lezen zeker niet allen „De Reformatie", en worden, zoo mogelijk, eenzijdig ingelicht. Of zorgt de heer G. voor plaatsing van mijn antwoord in „De Wachter"?

Ik weet wel, dat genieën niet voor het grijpen zijn in de kerk en nergens trouwens. En wat des Heeren verborgen wil schijnt te zijn, beoordeel ik niet. Het is voor zondige menschen, met een verduisterd verstand, waarmee we de dingen veelal scheef en onevenredig zien, soms reeds zeer moeilijk

door onze gemeenten genoten was...

Maar wat is aints gebeurd?

Door opeenvolging van gebeurtenissen, wier aanvang tot in 1795 teruggaat, en in 1816 haar rustpunt bereikte, werd de gedaante onzer kerk geheel omgekeerd.

Door wegcijfering van het democratisch beginsel sneed men de levensader van den Gereformeerden Kerkstaat door.

Men schiep iets nieuws. Een Kerk, die buiten de gemeenten om, als een gedachtending bestaan kon.

Als machthebbende in de Kerk trad de welbekende Synode op.

Wat bij Rome de Bisschop was, zou bij ons de Synode worden, en tot onnoemelijke schade der gemeenten keerde het oude clericalisme van vóór de dagen der Hervorming weer.

Het was uit met de zelfstandigheid der gemeenten.

Slechts als deelen der Hervormde Kerk golden ze.

Wilde een gemeente haar eigen leven redden, dan werd — zie het aan de Afscheiding — een enkele betweter als vertegenwoordiger der Hervormde Kerk in het gelijk gesteld.

Van vrijheid was geen sprake meer, daar er zonder soevereiniteit in eigen kring geen vrijheid bestaat.

Toch deed de gemeente nooit afstand van haar vrijheid.

Daarom noemden we het ontnemen van die vrijheid aan de gemeenten „een roof"....

Maar nu kwam de kwestie der kerkelijke goederen, en wat stond daarbij op 't spel.

Half en half was ook het kerkelijk beheer in 1819-'23 gebonden.

Nu, in 1866 neemt de Koning dien band weg. Van twee één kon dus gebeuren.

Of de halve band van vroeger kon tot een heele band gemaakt, en dus alle vrijheid gesmoord worden.

Of de halve band kon geheel weg blijven en dus de vrijheid der gemeenten althans op dit gebied beronnen worden.

Uitsluitend maakte het „Algemeen Collegie" zich

om in bepaalde omstandigheden te weten wat 's Heeren wet vraagt en eischt; zoodat ik liever afblijf van de vraag: Wat is des Heeren bedoeling? Dr. Kuyper schreef in „Pro Rege" ook een hoofdstuk over Genieën, dat ik den heer G. ter lezing aanbeveel. Er ware heel veel te zeggen over dit punt, en andere er nauw mee in verband staande zaken.

Maar, in casu, doet het toch niet veel ter zake, geloof ik. Ik heb, meen ik, gevraagd: Predik ons het geheele Woord Gods, want al de Schrift is van God ingegeven. Thans worden bepaalde Schriftplaatsen zeer veel, vele Schriftdeelen nooit behandeld. Laat het licht van het geheele Woord Gods schijnen, dan worden we bewaard voor eenzijdigheden en uitwassen. Geen speciale prediking, maar vollediger getrouwer prediking des Bijbels, zooals ook o.a. Dr. Dijk en Dr. de Moor vroegen.

Als onze predikers naar de meening van den heer G. dat niet kunnen, dan zal er zeker wat haperen aan de opleiding. Ik zeide het reeds, de student is veel te veel alleen student. De studentenwereld staat misschien wat te ver buiten het gewone leven. Wat speciaal nu mijn onderwerp aangaat, merkte onlangs een student mij op:

„Och, die opleiding! 't Zit 'm in de personen. In Utrecht heb je aan de Rijksuniversiteit Prof. St. de Bruine, maar wat heb je elders? En zullen allerlei voorstellen wel baten als de personen er niet zijn?"

Ik moest niet te hoog mikken, zegt de heer G. ten slotte. Maar wat is nu billijker en schriftuurlijker dan te vragen: Predik ons den geheelen Bijbel? Mikt men te hoog als men dat vraagt? De Emmausgangers brandden van binnen toen de Heiland hun de Schriften opende, is niet een groot deel des Woords ongeopend voor de gemeente? Als men in zijn huisgezin heel den Bijbel doórléest, zijn er dan niet tal van boeken, die niet worden gewaardeerd zooals ze toch moesten gewaardeerd worden? Is het niet verrassend, welk een goddelijk licht u opgaat, als er eens wordt gepreekt over een der vele onbekende passages uit b.v. Leviticus, Richteren of Job? Wat is Gods Woord toch rijk, is dan de uitroep.

Noemt u die vraag van mij dan „te hoog mikken"?

Zeker er zijn bezwaren en moeilijkheden. Maar dat is toch geen argument! De praktische vragen zullen de predikanten zelf wel onder de oogen zien en onder de knie krijgen, maak u daar maar niet bezorgd over. Als zij het maar met mij eens zijn, komt dat wel in orde.

De derde debater is de heer Eimers uit Amsterdam.

Ook deze heer neemt mijn vragen als schema voor een grooten brief. Ik zal zeer kort resumeeren wat de heer E. zegt.

Predikantstractementen op 't platteland te laag. — Een goed salaris in de groote stad geeft 't gevaar, dat de predikant een man van stand wordt. — Kostenloos gewoonlijk beneden levenspeil. — Zitplaatsen moeten geheel vrij zijn in de steden. — Geen klassen bij huwelijksbevestiging. — Aangaan aan het Avondmaal geschiedt naar vastgestelde orde, bank na bank. — Fooienstelsel is uit den boze. — Kerkvoogden, ouderlingen e.d. zijn voor 90 pct. huisbazen, renteniers, winkeliers, wat zeer

tot het eerste op. Het wilde een tweede Synode worden, een „Synode voor het beheer".

Was die toelag gelukt, dan waren in waarheid de vrijheid en het recht onzer gemeenten aan handen en voeten gebonden geweest, en de reeds geleden verdrukking ware klein te achten bij de klemmende overheersching, die ons dan had gewacht.

Dit doorzag men te Utrecht. Laat, zeer zeker, maar, lof zij den Koning der Kerk, nog bij tijds.

Door energieke werkzaamheid en inspanning van alle kracht, slaagde men er in, om in ongelooft korten tijd een „weest op uw hoede!" door het land te doen uitgaan.

De oogen gingen open. Waar men nog kon, vocht men zich vrij.

De toelag was onherroepelijk verijdeld: de vrijheid gewaarborgd en uitzicht op herwinning van haar recht voor de vaderlandsche gemeenten geopend.

Zoo als de Nieuwe Rotterdammer zelve erkende: De oplossing van het kerkgenootschap van 1816 is in beginsel begonnen. De verbreking der (valsche) eenheid slechts een kwestie van tijd.

Ziedaar dan in korte trekken ons vroeger vertoog herhaald.

Daarin nu is de heer Bolleman van der Veen het niet met ons eens. Hij verklaart den inhoud van dit betoog in al hare deelen voor onwaarheid.

Hij vergeet het ons, dat we dit dragen moeten.

Het verschil ligt te diep.

De Bolleman van der Veen bleef dan ook bij zijn gevoelen, en zette dit nog eens uiteen in de Kerkelijk Courant van 12 November 1870.

Intusschen deed de brochure „over het Vrije Beheer te Sneek" alom groeden dienst met het oog op de stemming over het ontworpen Reglement voor het Algemeen Collegie van Toezicht.